

T.C.
DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI
İkili Siyasi İőler Genel M¼d¼rl¼Đ¼
(APGM)

Sayı : Z-75287791-610-31942658
Konu : Yazılı Soru Önergesi/Sn.M¼savat
Dervişoğlu/7/35777

20 Kasım 2020

T¼RKİYE B¼Y¼K MİLLET MECLİŐİ BAŐKANLIĐINA

İlgi: 05.11.2020 tarihli ve 43452547-120.07-00000733147 sayılı yazıları.

İzmir Milletvekili Sayın M¼savat Dervişoğlu'nun ilgede kayıtlı 7/35777 esas numaralı yazılı soru önergelerinin yanıtı ilişikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arzederim.

Mevl¼t ÇAVUŐOĐLU
Dıőıőleri Bakanı

Ek: 1

T.C.
DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI
(2020/31942658 sayılı yazının ekidir)

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN MÜSAVAT DERVİŐOĐLU'NUN 7/35777 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE YANIT**

SORU:

Türkiye'nin Huawei ve diğer Çin menőeili teknoloji őirketlerine artan oranda bağımlılığının NATO müttefikleri Türkiye ile askeri iş birliğini zora sokabileceğine ve Çin őirketlerinin müşterilerine ilişkin bilgileri Çin Halk Cumhuriyeti ile paylaştığına ilişkin bilgiler açık kaynaklarda dile getirilmekte ve bu durumun ulusal güvenlik perspektifinden çeőitli sorunlara neden olabileceğini ileri sürülmektedir.

Bunun yanı sıra, son zamanlarda yayımlanan birçok akademik çalışma Türkiye ve Çin arasında gittikçe güçlenen bir otoriteryen işbirliği mekanizmasının varlığına işaret etmektedir. Çin ve Rusya gibi devletler, şahsi pragmatik motivasyonları doğrultusunda hedef ölkelerle politik ve ekonomik ilişkiler kurma yolunu tercih etmekte ve bu vesile ile hedef ölkeler nezdinde kendi nüfuzlarını artırma ve Batı ile olan ilişkilerini zayıflatma amacı taşımaktadırlar. Bahse konu metodun uygulanmasını binaen, günün sonunda otoriter devletler ile yoğun ilişki kuran hedef ölkeler demokratik değerlerden uzaklaşmaktadır.

Özellikle son yıllarda hükümet tarafından lanse edilen büyük projelerin çoğunda Çin firmalarının aktif dahil ve bahse konu ilişkilerde Çin tarafının süregelen avantajlı konumu Türkiye'nin otoriter Çin rejimi ile olan ilişkilerinin yeniden değerlendirilmesini gerektirmektedir. Örneğin, açık kaynaklardan elde edilen bilgiler uyarınca, altı Çin őirketi, oluőturdukları fonla Üçüncü Boğaz Köprüsü ve Kuzey Marmara Otoyolu'nun %51'ini satın almıştır. Benzer şekilde bir Çin lojistik firması, Türkiye'nin kuzeybatı sahilinde yer alan ve Türkiye ile Avrupa arasında stratejik bir nokta olan Kumport Terminali'nin yüzde 48'lik hissesini 940 milyon dolara satın almıştır. Bunun yanı sıra, açık kaynaklardan elde edilen bilgiler uyarınca, geçtiğimiz günlerde Türkiye ve Çin Merkez Bankaları arasında geçen yıl imzalanan ve dış ticaretin yerel para birimleri ile finansmanının teşvik edilmesini amaçlayan swap anlaşması kapsamında Vakıfbank, ICBC Turkey ile birlikte ilk işlemini gerçekleştirmiştir.

Yukarıda açıklanan hususlar uyarınca, Çin ile Türkiye arasındaki devletlerarası ilişkinin politik sonuçlarına ilişkin aőaĐıdaki soruları yöneltme zarureti hasıl olmuőtur:

- 1- İçinde bulunulan ve Cumhuriyet tarihinin en büyük ve yıkıcı ekonomik krizi olarak değerlendirilen süreçte Çin Halk Cumhuriyeti ile ekonomik alanda kurulan ilişkilerin, Türkiye Cumhuriyeti'nin iç ve dış politikada manevra kabiliyetini kısıtlayan bir etkisi olup olmadığına ilişkin bir çalışma yapılmış mıdır?
- 2- Hükümet politikalarında Çin zulmüne uğrayan Uygur Türklerinin maruz kalmış olduğu zulme yer verilmemesinin sebebi, Çin ile kurulmuş olan ekonomik ilişkiler midir?
- 3- Çin ile kurulmuş olan işbirliği mekanizmalarına ilişkin anlaşmaların ekonomik, teknolojik ve askeri alanlar da dahil olmak üzere tüm bileőenleri dikkate alındığında, ulusal güvenlik açısından tehdit oluőturabilecek uygulamalara ilişkin önlemler alınmış mıdır? EĞer alındıysa bu önlemler nelerdir?
- 4- Kullanıcı bilgilerini Çin hükümeti ile paylaştığı söylenen uygulamalara ilişkin herhangi araştırma yahut soruőturma yürütölmekte midir?

CEVAP:

Ölkemizin diğer ölkelerle ekonomik ve ticari ilişkilerimizin yürütölmesinde Dünya Ticaret Örgütü kuralları ve serbest piyasa ekonomisi ilkelerine riayet edilmekte, tabiatıyla ulusal güvenlik boyutu itibarıyla da gerekli özen ve hassasiyet gösterilmektedir. ÇHC'yle ilişkilerimiz de yukarıda kayıtlı ilkeler tahtında yürütölmektedir.

Öte yandan, yabancı ÷lkelerdeki soydaş ve akrabalarımızın, ilgili yabancı ÷lkelerle işbirliği halinde, dil, din ve kültürlerini muhafaza ederek, barış ve huzur içinde yaşamlarını sürdürmelerinin temini Hükümetimizin güçlü şekilde ve hassasiyetle uyguladığı milli bir politikadır.

Sincan Uygur Özerk Bölgesi'ndeki Uygur Türkleri ile ilgili politikamız da bu çerçevede yürütölmekte olup, soydaşlarımızın durumları Çin makamlarıyla her seviyede ele alınmakta, ayrıca konu Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası ve bölgesel platformlarda gündeme getirilmekte ve yakından takip edilmektedir.

Dolayısıyla, Uygur Türklerinin hak ve hukuklarının korunmasına dayalı politikamız, herhangi bir siyasi veya ekonomik unsurdan ari, ilkesel bir tutumu yansıtmaktadır.